Co nám dala a vzala minulost - nástup totalitního režimu v Československu[1]

Výukové aktivity – část 1b.

Výchovně vzdělávací cíle	**Žák**
Znalosti	➢ dokáže popsat hlavní události československých dějin od roku 1960 do konce roku 1989, ➢ vysvětlí úlohu Charty 77, ➢ popíše klíčové události listopadu roku 1989
Dovednosti	➢ spolupracuje v rámci skupinové práce a rozděluje si role ve skupině, ➢ prezentuje vypracovaný referát,
Postoje	➢ vhodně argumentují a respektují názory druhých,
Klíčové kompetence	**Kompetence k učení, kompetence komunikativní, kompetence občanská, kompetence sociální a personální.**
Doporučený tematický okruh RVP ZV	➢ Člověk, stát a právo

[1] Následující materiál je, pro potřeby portálu EDUCOLAND, upravený výňatek z práce STRAŇÁKOVÁ, E. *Výuka událostí 50. let 20. století v ČSR v občanské výchově prostřednictvím projektové metody.* Brno 2011.

Materiál byl zpracován v rámci projektu "Systémová podpora trvalého profesního rozvoje (CPD) pedagogických pracovníků propojením pedagogické fakulty se školami na Jižní Moravě – **EDUCOLAND**"

Projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR.

Učivo RVP ZV	• Totalita versus demokracie ; • poškozování lidských práv, diskriminace.
Související průřezová témata	➢ Výchova demokratického občana.
Mezipředmětové vztahy	➢ Dějepis.
Výukové metody	Vysvětlování, výukový rozhovor, žákovské referáty, skupinová práce
Časová dotace	45 minut
Doporučený ročník	9.
Pomůcky	Události v Československu od roku 1960 do listopadu 1989 (příloha č. 1).

Prvních pár minut hodiny je opět věnováno opakování prostřednictvím výukového rozhovoru. Poslední teoretická hodina je tak jak v předešlých dvou hodinách zaměřena na výklad dějin, tentokrát z období let 1960 -1989. Následují poslední vystoupení žáků s referáty.

Po dokončení této přípravné části projektu tedy žáci mají všechny potřebné znalosti a jako základní učební materiál jim slouží jednak poznámky z výkladu učitele a jednak vypracované postery v souvislosti s referátem.

Materiál byl zpracován v rámci projektu "Systémová podpora trvalého profesního rozvoje (CPD) pedagogických pracovníků propojením pedagogické fakulty se školami na Jižní Moravě – **EDUCOLAND**"

Projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR.

Příloha č. 1

60. léta u nás

Hospodářská a politická krize – nedostatek základního spotřebního zboží, těžká bytová problematika, kdo měl auto, byl někdo, krize se přenesla do politiky, hlas mladé generace, snaha změnit poměry v komunistické straně samotné, nespokojenost následná kritika Novotného

Leden 1968 - Novotný odstaven z vedení strany, zůstal pouze prezidentem, vůdcem slovenský představitel komunistů Alexandr Dubček, na jaře 1968 Novotný v prezidentské funkci vystřídán Ludvíkem Svobodou

Pražské jaro
Obroda komunistického systému pod vedením Dubčeka, konec cenzury, znovu začal fungovat spolek Sokol a Junák, další vlna rehabilitací (rehabilitována Milada Horáková, Heliodor Píka)
tzv. Akční program KSČ – program demokratizace strany a společnosti, decentralizace hospodářství, svoboda projevu, sdružování a spolčování-----→ lidé však chtějí skutečnou demokracii: manifest 2000 slov, autorem spisovatel Ludvík Vaculík--------- Brežněv (SSSR) chápe tento manifest jako pokus o revoluci, vyzval k zastavení demokratizačního procesu, dokonce hrozba vojenského zásahu Dubček spatřuje v obrodném procesu posílení socialismu a role KSČ, odmítá podřídit se nátlaku Moskvy.

Invaze
V noci z 20. na 21. 8. 1968 obsazena ČSSR vojskem států Varšavské smlouvy (SSSR, Polsko, NDR, Maďarsko, Bulharsko), představitelé Pražského jara odvlečeni do SSSR, nesouhlas celého světa s obsazením naší země, po celé západní Evropě demonstrace
SSSR si uvědomovali nutnost zlomit představitele pražského jara ke kapitulaci a spolupráci, to se jim díky nátlakům a výhružkám podařilo, vládní představitelé kapitulaci podepsali
říjen 1968 – Brežněvem vynucena smlouva o tzv. dočasném pobytu sovětských vojsk v zemi
u moci Gustáv Husák - zpočátku příznivcem reformního proudu, postupně na straně konzervativců a okupantů
konec října 1968 - federalizace československého státu

Materiál byl zpracován v rámci projektu "Systémová podpora trvalého profesního rozvoje (CPD) pedagogických pracovníků propojením pedagogické fakulty se školami na Jižní Moravě – **EDUCOLAND**"

Projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR.

obnova cenzury, začaly protesty zejména mezi studenty, upalování sama sebe na protest (Jan Palach, Jan Zajíc, Evžen Plocek), navzdory těmto aktům se většina občanů s okupací postupně smířila
1969 – z čela KSČ odstraněn definitivně Dubček, dosazen Gustáv Husák

tzv. normalizace – likvidace obrodného procesu

- pokračování v cenzuře, definitivně zastaveny další noviny a časopisy, čistky v armádě a policii, čistky na pracovištích, v kultuře, na vysokých školách, do vysokých škol zavedena komunistická dogmata
- po okupaci dočasně otevřeny hranice, čehož někteří občané využili k emigraci (asi 130000 lidí)
- nemožnost cestovat, další vlna politických procesů (1971-72) k zastrašení obyvatel

70. a 80. léta u nás

1975- Gustáv Husák se stává prezidentem, snahou komunistů je udržet se u moci, museli jen prokazovat loajalitu východním vládcům, loajalita prokazován např. prostřednictvím prvomájových průvodů

zlepšení životní úrovně obyvatel: dětské přídavky, zvýšeny důchody, zavedení nevratných novomanželských půjček, stavba paneláků, pražského metra,
toto zlepšení životní úrovně bez práce vedlo k rabování přírodního bohatství, devastace krajiny (těžbou a stavbou tepelných elektráren), zhoršování zdravotního stavu obyvatel, dopad i na charakter občanů, pokles morálky, růst kriminality, fronty v obchodech, úplatkářství

opozice proti normalizaci, tzv. disent - různé spektrum lidí různého intelektuálního a politického zaměření, různými způsoby bojovali proti normalizaci, otevřené dopisy komunistickým lídrům, účast na nepovolených akcích, koncertech, atd.
Charta 77 – konec roku 1976, volná neformální občanská iniciativa, snaha o respektování občanských a lidských práv, proti signatářům Charty zasáhla komunistická moc tvrdě, šikana, výslechy, zatýkáni, označeni jako agenti západu a kapitalisti.
Vrcholem všeho bylo donucení podepsání **tzv. Anticharty** řadou umělců v lednu 1977 v Národním divadle před televizními kamerami

Obecně pojem lidská práva v naší společnosti neměl v očích občanů význam. Důležitější pro ně bylo udržet si zaměstnání, zajistit dětem studium, proto Chartu podepsalo do listopadu 1989 pouze 2000 občanů.

Sametová revoluce

Materiál byl zpracován v rámci projektu "Systémová podpora trvalého profesního rozvoje (CPD) pedagogických pracovníků propojením pedagogické fakulty se školami na Jižní Moravě – **EDUCOLAND**"

Projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR.

V SSSR u moci Michail Gorbačov od roku 1985, snažil se realizovat Perestrojku, což by se dalo přirovnat ke snahám Pražského jara u nás. Československí komunisté tento přístup nevítali. Přistoupením na sovětské reformy by ohrozili své vynucené pozice.
1987- u nás nahrazen jako vedoucí strany KSČ Husák Miloušem Jakešem
Růst občanské iniciativy – stále více lidí začíná protestovat proti komunistické moci, vydávání a šíření nezávislého tisku, rozšiřuje se okruh lidí bojující proti režimu
Petice „Několik vět“ červen 1989 – požaduje kromě jiného propuštění politických vězňů, zrušení cenzury-----→další vlna zatýkání, represe, šikana v zaměstnání
Násilné potlačování demonstrací, propagandistická kampaň proti odpůrcům režimu – již nemá efekt.

17. listopad 1989 – v Praze na Albertově a na Vyšehradě se koná povolená vzpomínková akce k uctění 50. letého výročí pohřbu Jana Opletala (zemřel po postřelení při demonstraci proti nacistické okupaci), část demonstrantů nečekaně zamířila na Národní třídu, zde rozehnána policií-------→to podnítilo revoluci, rozhořčení celé veřejnosti, herci a studenti ve stávce, rozsáhlé demonstrace
19. listopad 1989 – v divadle Laterna Magika ustanoven orgán opozice - Občanské fórum (OF) - sdružení disidentů, studentů, umělců, intelektuálů v čele s Václavem Havlem (politický vězeň, disident), každý den organizovali demonstrace
27. 11.1989 celostátní generální stávka – požadují ukončení komunistické vlády a nastolení demokracie
- komunisté museli s OF vyjednávat, vzdali se moci a souhlasili s vytvořením nové koaliční vlády, ve které měli menšinu - **KONEC TOTALITNÍ DIKTATURY!!!!!!!!!**

Materiál byl zpracován v rámci projektu "Systémová podpora trvalého profesního rozvoje (CPD) pedagogických pracovníků propojením pedagogické fakulty se školami na Jižní Moravě – **EDUCOLAND**"

Projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR.